

LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN
Rote 1 52

	Riksanstaltsstyrelsen och Statens historiska museer
Ink.	1996 -11- 0 8
Dnr.	310-5682-1995

BESLUT

1996-11-06
Meddelad
Stockholm

Målnr Sidnr
Ö 18693-95 1(4)

o. d.

KLAGANDE

Stockholms stad genom dess Gatu- och Fastighetsnämnd

Ombud:

Stadsadvokaten Lena Borglund
Stadskansliet, Juridiska avdelningen
105 33 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 17
november 1995, dnr 221-1993-22738, se bilaga

SAKEN

Byggnadsminnesförklaring enligt lagen (1988:950) om
kulturminnen m.m.

YRKANDEN M.M.

Stockholms stad har överklagat länsstyrelsens beslut och, som man slutligen bestämt sin talan, framställt följande yrkanden. Staden yrkar att ärendet återförvisas till länsstyrelsen såvitt avser frågan om ersättning och inlösen. Staden yrkar därutöver att beslutet om byggnadsminnesförklaring skall upphävas. I denna del yrkas i andra hand att punkt 4 i föreskrifterna skall upphävas. I tredje hand yrkas att punkt 4 i föreskrifterna enbart skall gälla den del av fastigheten som enligt förslag till detaljplan utgör kulturreservat.

Till stöd för yrkandet om återförvisning har staden i huvudsak åberopat följande. Fastigheten Cedersdal 5 har upplåtits med tomträtt till Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB). Staden är således alltjämt

ägare till fastigheten. Länsstyrelsen har inte meddelat något beslut i anledning av stadens yrkande om ersättning. Det har inte heller förekommit någon förhandling mellan länsstyrelsen och staden/ägaren i frågan om ersättning eller inlösen. Staden har inte frånträtt sina yrkanden om ersättning.

Länsstyrelsen har avgett yttranden i målet och därvid ansett att skäl att upphäva beslutet om byggnadsminnesförklaring inte föreligger.

SKÄL

Enligt 3 kap. 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. får bl.a. en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen. I 2 § i samma kapitel anges att när en byggnad förklaras för byggnadsminne, skall länsstyrelsen genom skyddsföreskrifter ange på vilket sätt byggnaden skall vårdas och underhållas samt i vilka avseenden den inte får ändras.

I 3 kap. 10 § första stycket i lagen anges vidare att ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har rätt till ersättning om skyddsföreskrifterna medför vissa angivna inskränkningar i möjligheten att förfoga över fastigheten. I tredje stycket i samma lagrum sägs att om skyddsföreskrifter medför att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Enligt 3 kap. 11 § i lagen gäller därutöver bl.a. följande. Har fråga väckts om att en byggnad skall förklaras som byggnadsminne, får länsstyrelsen förelägga den som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen att inom viss tid, minst två månader från det han fått del av föreläggandet, anmäla detta till länsstyrelsen. Ett sådant föreläggande skall åtföljas av uppgift om de skyddsföreskrifter som avses bli

utfärdade. Den som inte anmäler sina anspråk inom den utsatta tiden har förlorat sin rätt till ersättning eller inlösen. - Länsstyrelsen beslutar om ersättning och inlösen.

I 15 § förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m. anges att då fråga om ersättning enligt 3 kap. 10 § lagen om kulturminnen uppkommer skall länsstyrelsen försöka få till stånd en frivillig uppgörelse med sakägaren om ersättnings storlek.

Av bestämmelserna i 3 kap. 20 § lagen om kulturminnen följer att länsstyrelsens beslut om ersättning och inlösen inte får överklagas utan den som är missnöjd med ett sådant beslut är hänvisad att inom ett år väcka talan mot staten vid fastighetsdomstolen.

I förarbetena till lagen om kulturminnen (prop. 1987/88:104, s. 52) framhöll departementschefen att ersättningsfrågan i princip skall avgöras i samband med att byggnadsminnesförklaringen genomförs och skyddsföreskrifterna ges.

Länsrätten gör följande bedömning.

Av handlingarna framgår att staden, sedan frågan om byggnadsminnesförklaring väckts, inom tid som anges i 3 kap. 11 § lagen om kulturminnen hos länsstyrelsen anmält anspråk på ersättning med 1.107.300.000 kr för inlösen av fastigheten Cedersdal 5. Länsstyrelsen har inte fattat något beslut med anledning av de framställda anspråken. Av vad staden anfört i länsrätten framgår att staden alltjämt vidhåller sina anspråk på ersättning och inlösen.

Vid ovan angivna förhållanden finner länsrätten att det överklagande beslutet bör upphävas i sin helhet och målet återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning, varvid en prövning skall ske av de av staden framställda anspråken.

BESLUT

Länsrätten upphäver det överklagade beslutet och visar målet åter till länsstyrelsen för ny handläggning i enlighet med det ovan anförda.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3103/1a)

Göran Holmström

Kulturmiljöenheten
1:e antikvarie
Ann-Charlotte Backlund
Tfn 08-785 42 45
Fax 08-654 70 63

BESLUT
Datum
1995-11-17

Beteckning
221-1993-22738

SISAB
att: Jan-Åke Henriksson
Box 25033
100 23 STOCKHOLM

Byggnadsminnesförklaring av Sveaplans flickläroverk, kv
Cedersdal 5, Vasastaden, Stockholm

BESLUT OM BYGGNADSMINNESFÖRKLARING

Eftersom Sveaplans flickläroverk är synnerligen märkligt genom sitt kulturhistoriska värde förklarar Länsstyrelsen med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) flickläroverket för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § KML följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas. Byggnaden får inte heller till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnaden får, i de delar som skrafferats på bilagda planritningar, inte vidtagas sådana åtgärder som medför ändring av planlösning.
I skrafferade delar får inte heller vidtagas sådana åtgärder som medför ändring eller förvanskning av fast inredning och dekorativ utsmyckning.
3. Byggnaden skall underhållas så att den hålls i fullgott skick. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt och med sådant material att det kulturhistoriska värdet inte minskas.
4. Fastigheten/nuvarande tomt i dess helhet skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

MOTIVERING

Byggnaden är i helhet och detaljer mycket väl studerad och den är en av landets främsta exponenter för funktionalismens arkitekturideal. Byggnaden var stilbildande för en ny epok i svenskt skolbyggande som skulle få många efterföljare. Skolan beskriver också en social situation där man uppförde en modernistisk byggnad för det första kvinnliga läroverket.

BYGGNADSHISTORIK M M

Skolan byggdes 1934-1936 som Högre allmänt läroverk för flickor. Den ritades av arkitekterna Nils Ahrbom och Helge Zimdahl. I samband med projekteringen av skolhuset planera-

1995-11-17

221-1993-22738

des en idrottsplats på dess baksida medan skolgården förlades till framsidan.

Byggnadens utformning ger uttryck för det funktionalistiska synsättet, där varje delfunktion avtecknar sig i byggnadens yttre - aulan och gymnastiksalen är förlagda i särskilda byggnadsdelar, gymnasieklassrummen, kollegierum, bibliotek mm i en annan. Skolan blev en förebildlig exponent för enkelkorridorsystemet, med rätlinjigt arrangerade undervisningslokaler. Skolan har det för funktionalismen typiska platta taket, den på pelare upplyfta förbyggnaden som fungerar som ingångsarkad, den ljusa putsfasaden och de stora fönstren.

Invändigt användes ursprungligen färgsättning i orienterande syfte. Arkitekterna svarade också för inredning, möbler och textilier.

Byggnadens konstruktion är också ett tidigt exempel på betongbyggnad med utvändigt lättbetongisoleringslag.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Riksantikvarieämbetet har ansökt om byggnadsminnesförklaring av Sveaplans flickläroverk.

Länsstyrelsen anmälde den 14 mars 1990 till Fastighetsregistermyndigheten att fråga väckts om byggnadsminnesförklaring av Sveaplans flickläroverk.

Det som aktualiserade byggnadsminnesfrågan var ett avtal mellan Stockholms kommun och Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar. I avtalet överenskoms bl.a. att kommunen skulle verka för att en stadsplan upprättades som medgav att föreningen fick bygga 11.000 kvm kommersiell yta vid Sveaplan.

Länsstyrelsen hemställde om kommunens yttrande över byggnadsminnesförklaringen samt lammade i en skrivelse den 18 maj 1990 förslag till skyddsföreskrifter för Sveaplans flickläroverk och förelade kommunen att anmäla anspråk på ersättning eller inlösen vid en byggnadsminnesförklaring av byggnaden med tillhörande tomt.

Kommunstyrelsen beslöt vid ett sammanträde den 13 juni 1990 att avstyrka en byggnadsminnesförklaring av fastigheten Cedersdal 5 samt att överlämna ärendet om eventuella ersättningsanspråk vid en byggnadsminnesförklaring av läroverket till fastighetsnämnden för handläggning.

Staden yrkade på en ersättning på 1.107.300.000 kronor vid en eventuell byggnadsminnesförklaring av byggnaden.

Parallellt löpte planärendet vidare och detaljplanen antogs av kommunfullmäktige den 19 mars 1990. Länsstyrelsen beslöt den 6 april 1990 att pröva kommunens beslut att anta detalj-

BESLUT

1995-11-17

221-1993-22738

LÄNSRÄTTEN
STOCKHOLMS LÄN

③ 1995 -12- 1 9

Målnr: Första Posten
Fotet:
Aktbil:

planen med hänvisning till att det befarades att riksintresset enligt lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser mm inte tillgodosågs. Länsstyrelsen fann efter prövning att kommunens beslut att anta detaljplanen skulle stå fast. Avvikande mening anmäldes från sju länsstyrelsetjänstemän som menade att planen innebar påtaglig skada på riksintresset och därmed skulle upphävas.

Länsstyrelsens beslut överklagades till Regeringen varvid Boverket gjorde följande bedömning: planen skall upphävas eftersom den påtagligt skadar riksintresset för kulturmiljövård.

I samband med detta kom Regeringens uppdrag om en redovisning av planeringen i området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken, varvid detaljplanearbetet avbröts.

Kommunens avtal med Hjärt- och lungfonden hävdes och fastigheten Cedersdal övergick i det kommunala Skolfastigheter i Stockholm AB (SISABs) ägo med Stockholms Universitet som hyresgäst. Därefter påbörjades en ombyggnad av fastigheten för att svara mot hyresgästens behov.

SISAB har godtagit Länsstyrelsens förslag till skyddsföreskrifter.

UPPLYSNINGAR

Länsstyrelsen lämnar utan kostnad för ägaren råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

Förändringar i verksamheten kommer naturligen att ställa krav på byggnaden. Sådana förändringar kan utan samråd med Länsstyrelsen komma tillstånd i de delar av byggnaden som ej omfattas av skyddsföreskrifterna. Om det finns särskilda skäl, får Länsstyrelsen också enligt 3 kap 14 § lagen (1988:950) om kulturminnen mm lämna tillstånd till en ändring i strid mot skyddsföreskrifterna.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs.

Detta beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol (Länsrätten i Stockholms län) enligt anvisningar på bilaga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till kammarrätten i Stockholm.
Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Om sista dagen för överklagandet infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla:

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten.
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.